

Popření pohledávky nezajištěného věřitele dlužníkem

Má-li mít popření pohledávky nezajištěného věřitele dlužníkem stejné účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem, nelze ustanovení § 16 odst. 1 a 2, § 192 odst. 1 a § 198 odst. 1 insolvenčního zákona vykládat izolovaně, bez vazby na ustanovení § 410 odst. 2 insolvenčního zákona. Insolvenční správce je účastníkem incidenčního sporu, nestanoví-li insolvenční zákon jinak (§ 16 odst. 2 insolvenčního zákona), vždy, a to bez ohledu na skutečnost, zda pohledávku popřel (v poměrech předvídaných ustanovením § 410 odst. 2 insolvenčního zákona) jen dlužník. Současně nelze přehlédnout, že insolvenční správce i dlužník mohou popřít pohledávku každý z jiných důvodů a žádnému z nich nelze upřít právo „hájit své popření“ právě v incidenčním sporu zahájeném žalobou věřitele, jehož nevykonatelná pohledávka byla popřena. Byť insolvenční zákon v případě popření pohledávky dlužníkem výslovně pasivní legitimaci dlužníka (vedle insolvenčního správce) v incidenčním sporu neupravuje, lze ji dovodit z účelu sledovaného ustanovením § 410 odst. 2 insolvenčního zákona, které popření dlužníka přiznává stejné účinky jako popření insolvenčního správce a které v mezích daného ustanovení přiznává dlužníku právo aktivně ovlivnit, jaké pohledávky a v jaké výši budou v rámci oddlužení uspokojovány.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 ICdo 1/2011, ze dne 31.7.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně M., s. r. o., se sídlem v P., zastoupené Mgr. T.R., advokátem, se sídlem v B., proti žalované Mgr. Ing. G.J., advokátce, se sídlem v P., jako insolvenční správkyni dlužníka J.K.a, o určení pravosti pohledávky, vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 38 ICm 739/2010, jako incidenční spor v insolvenční věci dlužníka J. K., vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. KSPH 38 INS 2803/2010, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 20. ledna 2011, č. j. 38 ICm 739/2010, 2 VSPH 33/2010-35 (KSPH 38 INS 2803/2010), tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění :

Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 20. ledna 2011, č. j. 38 ICm 739/2010, 2 VSPH 33/2010-35 (KSPH 38 INS 2803/2010), k odvolání žalobkyně potvrdil rozsudek ze dne 26. července 2010, č. j. 38 ICm 739/2010-11, jímž Krajský soud v Praze zamítl žalobu o určení, že „pohledávka žalobkyně ve výši 35.352,- Kč přihlášená v insolvenčním řízení vedeném u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. KSPH 38 INS 2803/2010 ve věci dlužníka J.K., je po právu“.

Odvolací soud - odkazuje na ustanovení § 197 odst. 2, § 198 odst. 1, § 410 odst. 1 a 2 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) a na ustanovení § 13 vyhlášky č. [311/2007](#) Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona (dále jen „vyhláška“) - přitakal soudu prvního stupně v závěru, podle něhož „nezbylo než žalobu z důvodu nedostatku pasivní legitimace zamítnout“.

Soudy nižších stupňů vyšly z toho, že:

1) Usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 5. května 2010, č. j. KSPH 38 INS 2803/2010-A-12, byl

zjištěn úpadek dlužníka, povoleno řešení jeho úpadku oddlužením a insolvenční správkyň byla ustanovena žalovaná.

2) Při přezkumném jednání konaném 14. června 2010 byla pohledávka žalobkyně popřena žalovanou i dlužníkem.

3) Dne 23. června 2010 doručila žalovaná žalobkyni výzvu k podání žaloby na určení pravosti popřené pohledávky, ve které ji mimo jiné poučila, že popření pohledávky nezajištěného věřitele dlužníkem má za trvání účinků schválení oddlužení tytéž účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem, a proto je třeba podat žalobu nejen proti insolvenční správkyňi, ale též proti dlužníkovi.

4) Usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 23. června 2010, č. j. KSPH 38 INS 2803/2009-B-8, bylo schváleno oddlužení dlužníka „splátkovým kalendářem“.

Odvolací soud zdůraznil, že popření nezajištěné pohledávky dlužníkem za trvání účinků schváleného oddlužení má tytéž účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem, z čehož plyne, že je nezbytné, aby „incidenční žaloba byla podána vůči každému z popírajících subjektů“. Jinými slovy, v případě popření nevykonatelné pohledávky dlužníkem i insolvenčním správcem musí určovací žaloba směřovat proti oběma popírajícím, kteří mají z hlediska popření totožné pohledávky v případě schválení oddlužení stejné procesní postavení (postavení nerozlučných společníků), tudíž je nutno, aby o shodném popřené nároku bylo vůči oběma popírajícím vydáno toliko jedno meritorní rozhodnutí. Na tom nic nemění ani ustanovení § 16 odst. 2 insolvenčního zákona, neboť to se zabývá účastenstvím v incidenčním sporu (toliko) ve vztahu k insolvenčnímu správci, či znění ustanovení § 198 odst. 1 insolvenčního zákona, neboť to váže požadavek podat žalobu proti insolvenčnímu správci (toliko) na jeho popěrný úkon. V poměrech souzené věci to znamená, že „žaloba měla být podaná rovněž proti popírajícímu dlužníkovi, a žalobkyně se mylí, usuzuje-li jinak“.

Soud prvního stupně proto nepochybil, když žalobu v důsledku nedostatku pasivní legitimace na straně žalované zamítl, aniž by se zabýval meritem věci.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, majíc za zásadně právně významné řešení otázky, „proti kterým subjektům měla být za účinnosti insolvenčního zákona ve znění před novelou provedenou zákonem č. [69/2011](#) Sb. podána incidenční žaloba, pokud v rámci oddlužení popřou přihlášenou pohledávku, která není vykonatelná, jak insolvenční správce, tak dlužník“.

Dovolatelka akcentuje, že insolvenční zákon nestanoví, že „žalovaným v incidenčním sporu, o nějž v projednávané věci jde, má být jiný subjekt, než insolvenční správce, příp. že vedle insolvenčního správce musí být žalovaný dlužník“. Připouští, že „po novele provedené zákonem č. [69/2011](#) Sb. je v ustanovení § 410 odst. 2 insolvenčního zákona výslovně uvedeno, že věřitelé nevykonatelné pohledávky, která byla popřena dlužníkem, podávají žalobu vůči dlužníkovi“. Domnívá se však, že přes zásadně odlišná jazyková vyjádření nelze dovozovat, že ustanovení § 410 odst. 2 insolvenčního zákona mělo obsahovat i před novelou totožnou právní normu; novelizace provedená zákonem č. [69/2011](#) Sb. by tak byla zbytečná, což neodpovídá principu racionálního zákonodárce“.

Proto dovolatelka požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí soudů nižších stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná považuje rozhodnutí odvolacího soudu za správné a dovolání za nepřipustné.

Dovolání žalobkyně proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé Nejvyšší soud shledal přípustným podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), a to pro řešení otázky dovoláním otevřené.

Závěr, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam, přitom Nejvyšší

soud přijal s vědomím faktu, že Ústavní soud nálezem pléna ze dne 21. února 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, zrušil ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. až uplynutím 31. prosince 2012 a s přihlédnutím k tomu, že v době podání dovolání měl dovolatel právo legitimně očekávat, že splnění podmínek formulovaných ustanovením § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 o. s. ř. povede k věcnému přezkumu jím podaného dovolání.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají; Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelkou, tj. správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 16 insolvenčního zákona účastníky řízení v incidenčních sporech jsou žalobce a žalovaný, není-li dále stanoveno jinak (odstavec 1). Není-li dále stanoveno jinak, je buď žalobcem nebo žalovaným v incidenčním sporu insolvenční správce (odstavec 2). Vedlejší účastenství v incidenčních sporech je přípustné (odstavec 3).

Podle ustanovení § 192 odst. 1 insolvenčního zákona dlužník a insolvenční správce mohou popírat pravost, výši a pořadí všech přihlášených pohledávek; jednotliví věřitelé toto právo nemají. Stanovisko, které insolvenční správce zaujal k jednotlivým pohledávkám v seznamu přihlášených pohledávek, může při přezkumném jednání změnit.

Podle ustanovení § 198 insolvenčního zákona věřitelé nevykonatelné pohledávky, která byla popřena insolvenčním správcem, mohou uplatnit své právo žalobou na určení u insolvenčního soudu do třiceti dnů od přezkumného jednání; tato lhůta však neskončí dříve než uplynutím 15 dnů od doručení vyrozumění podle § 197 odst. 2. Žalobu podávají vždy proti insolvenčnímu správci. Nedojde-li žaloba ve stanovené lhůtě insolvenčnímu soudu, k pohledávce popřené co do pravosti se nepřihlíží; pohledávka popřená co do výše nebo pořadí je v takovém případě zjištěna ve výši nebo v pořadí uvedeném při jejím popření (odstavec 1). V žalobě podle odstavce 1 může žalobce uplatnit jako důvod vzniku popřené pohledávky pouze skutečnosti, které jako důvod vzniku této pohledávky uplatnil nejpozději do skončení přezkumného jednání a dále skutečnosti, o kterých se žalobce dozvěděl později proto, že mu kupující ze smlouvy o prodeji podniku nebo jeho části podle obchodního zákoníku neoznámil včas převzetí dlužníkovu závazku (odstavec 2). Vyjde-li v průběhu řízení o žalobě podle odstavce 1 najevo, že popřená pohledávka je pohledávkou vykonatelnou, není to důvodem k zamítnutí žaloby, žalovaný je však v takovém případě povinen prokázat důvod popření podle § 199 (odstavec 3).

Podle ustanovení § 200 insolvenčního zákona, není-li dále stanoveno jinak, nemá popření pohledávky dlužníkem vliv na její zjištění; jeho účinkem však vždy je, že pro pohledávku, kterou dlužník popřel co do její pravosti nebo výše, není v rozsahu popření upravený seznam přihlášených pohledávek exekučním titulem.

Podle ustanovení § 410 insolvenčního zákona, není-li dále stanoveno jinak, platí o přezkoumání přihlášených pohledávek za trvání účinnosti oddlužení obdobně § 190 až 202 (odstavec 1). Popření pohledávky nezajištěného věřitele dlužníkem má za trvání účinků schválení oddlužení tytéž účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem. Jestliže dlužník popřel pohledávku při přezkumném jednání, které se konalo před schválením oddlužení, nastávají účinky tohoto popření dnem, kdy nastaly účinky oddlužení; tento den je rozhodný i pro počátek běhu lhůty k podání žaloby o určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky (odstavec 2).

Podle ustanovení § 13 vyhlášky písemné vyrozumění o popření nevykonatelné pohledávky obsahuje označení insolvenčního soudu včetně spisové značky, pod kterou je insolvenční řízení vedeno, označení dlužníka a označení věřitele, jemuž je toto vyrozumění určeno, údaje umožňující identifikaci popřené nevykonatelné pohledávky, informaci o tom, zda tato pohledávka byla popřena co do pravosti, výše nebo pořadí, stanovisko dlužníka, datum a podpis insolvenčního správce. U pohledávky popřené co do výše se ve vyrozumění uvede, v jaké výši byla insolvenčním správcem popřena, u pohledávky popřené co do pořadí se ve vyrozumění uvede, v jakém pořadí má být pohledávka podle insolvenčního správce uspokojena (odstavec 1). Vyrozumění dále obsahuje poučení, že pokud nepodá věřitel, jehož nevykonatelná pohledávka byla popřena, proti insolvenčnímu správci u insolvenčního soudu žalobu na určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky, nebude k pohledávce popřené co do pravosti nadále v insolvenčním řízení přihlíženo a pohledávka popřená co do výše nebo pořadí se bude pokládat za zjištěnou ve výši nebo pořadí uvedeném při jejím popření insolvenčním správcem. Ve vyrozumění se uvede i poučení, že věřitel, jehož nevykonatelná pohledávka byla popřena, se v podané žalobě může jako důvodu vzniku pohledávky dovolávat jen skutečností uvedených v přihlášce nebo při přezkumném jednání a dále skutečností, o kterých se věřitel dozvěděl později proto, že mu kupující ze smlouvy o prodeji podniku nebo jeho části podle obchodního zákoníku neoznámil včas převzetí dlužníkovu závazku. Vyrozumění dále obsahuje poučení o tom, že lhůta k podání žaloby činí 30 dnů od přezkumného jednání a že tato lhůta neskončí dříve než uplynutím 15 dnů od doručení vyrozumění (odstavec 2).

Vycházejí z ustanovení § 410 odst. 2 insolvenčního zákona, Nejvyšší soud ve shodě se soudy nižších stupňů předesílá, že popření pohledávky nezajištěného věřitele dlužníkem má za trvání účinků schválení oddlužení tytéž účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem. Přitom právo insolvenčního správce popřít přihlášenou pohledávku zakládají ustanovení § 192 a násl. insolvenčního zákona, s tím, že ustanovení § 198 insolvenčního zákona přiznává věřitelům popřených nevykonatelných pohledávek možnost uplatnit své právo žalobou na určení u insolvenčního soudu, ve lhůtě tímto ustanovením určené, a to proti insolvenčnímu správci.

Jakkoli se z výslovného znění ustanovení § 198 insolvenčního zákona na první pohled jeví, že pasivně legitimovaným v řízení o určení pravosti, výše či pořadí nevykonatelné pohledávky je vždy (pouze) insolvenční správce, v poměrech předvídaných ustanovením § 410 odst. 2 insolvenčního zákona, tj. v situaci, kdy pohledávku nezajištěného věřitele popře dlužník, a to za trvání účinků schválení oddlužení nebo při přezkumném jednání, které se konalo před (následným) schválením oddlužení, výše zmíněná premisa neplatí.

Má-li mít popření pohledávky nezajištěného věřitele dlužníkem vskutku stejné účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem, nelze totiž ustanovení § 16 odst. 1 a 2, § 192 odst. 1 a § 198 odst. 1 insolvenčního zákona vykládat izolovaně, bez vazby právě na ustanovení § 410 odst. 2 insolvenčního zákona. Insolvenční správce je účastníkem incidenčního sporu, nestanoví-li insolvenční zákon jinak (§ 16 odst. 2 insolvenčního zákona), vždy, a to bez ohledu na skutečnost, zda pohledávku popřel (v poměrech předvídaných ustanovením § 410 odst. 2 insolvenčního zákona) jen dlužník. Současně nelze přehlédnout, že insolvenční správce i dlužník mohou popřít pohledávku každý z jiných důvodů a žádnému z nich nelze upřít právo „hájit své popření“ právě v incidenčním sporu zahájeném žalobou věřitele, jehož nevykonatelná pohledávka byla popřena. Byť insolvenční zákon v případě popření pohledávky dlužníkem výslovně pasivní legitimaci dlužníka (vedle insolvenčního správce) v incidenčním sporu neupravuje, lze ji dovodit právě z účelu sledovaného ustanovením § 410 odst. 2 insolvenčního zákona, které popření dlužníka přiznává stejné účinky jako popření insolvenčního správce a které v mezích daného ustanovení přiznává dlužníku právo aktivně ovlivnit, jaké pohledávky a v jaké výši budou v rámci oddlužení uspokojovány.

Opačný názor, podle něhož by i v případě popření pohledávky dlužníkem ve smyslu § 410 odst. 2 insolvenčního zákona nebyla v řízení o určení popřené pohledávky (resp. její výše) dána (i) pasivní

legitimace dlužníka, by přitom omezoval právo popírajícího dlužníka (jen) „na holé popření“, bez možnosti aktivní „obhajoby“ takového popření v incidenčním sporu a tím v podstatě činil popěrné právo dlužníka „bezzubým“ a zcela závislým na následném chování insolvenčního správce v incidenčním řízení, a v konečném důsledku by tak popřel samotný smysl ustanovení § 410 odst. 2 insolvenčního zákona.

Přitom žalobkyně byla insolvenční správkyní poučena mimo jiné i o tom, že incidenční žalobu musí podat nejen proti insolvenční správkyni, ale i proti dlužníkovi a zmíněné poučení nerespektovala.

Jelikož právní posouzení věci, na němž rozhodnutí odvolacího soudu spočívá a které bylo dovoláním zpochybněno, je správné, Nejvyšší soud dovolání podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. zamítl.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)